

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของราคาปัจจัยการผลิต ต้นทุนการผลิต และราคาไข่ไก่ในระดับต่างๆ
ของตลาด

**An Analysis of Relationships among Production Factor Prices, Production Costs,
and Hen Egg Prices at Different Levels of the Market**

กฤษณะ กุลศิริ (Kritsana Kulsiri)* อัจฉรา โพธิ์ดี (Ajchara Pothidee)**

อภิญา วนเศรษฐ (Apinya Wanaset)***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ 1) สถานการณ์การผลิตและการตลาดไข่ไก่ในประเทศไทย 2) ความสัมพันธ์ของราคาปัจจัยการผลิตและต้นทุนการผลิตไข่ไก่ 3) ส่วนเหลือการตลาด ส่วนแบ่งของผู้ผลิต และประสิทธิภาพการตลาดไข่ไก่ และ 4) ความสัมพันธ์ของราคาไข่ไก่ในระดับต่างๆ ของตลาด

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสารโดยใช้การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่างๆ การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่ออธิบายสถานการณ์เกี่ยวกับไข่ไก่ และ 2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ส่วนเหลือการตลาด ส่วนแบ่งของผู้ผลิต ประสิทธิภาพการตลาดไข่ไก่ การทดสอบความนัยของข้อมูล การหาความสัมพันธ์เชิงคุณภาพระยะยาว และการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์เป็นข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือนและรายปีระหว่าง พ.ศ. 2546 – 2555

ผลการวิจัยพบว่า 1) แหล่งผลิตไข่ไก่ส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ในช่วง 10 ปีระหว่าง พ.ศ.2546 – 2555 ปริมาณการผลิตไข่ไก่เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2.76 ต่อปี ผลผลิตไข่ไก่อ้อยู่ระหว่าง 95.00-99.00 ใช้บริโภคในประเทศ และปริมาณการบริโภคไข่ไก่เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2.66 ต่อปี 2) ต้นทุนการผลิตกับราคาปัจจัยการผลิตอาหารสัตว์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยต้นทุนการผลิตมีความสัมพันธ์กับราคาข้าวโพดอาหารสัตว์มากที่สุดถึงร้อยละ 90.60 3) ส่วนเหลือการตลาด ส่วนแบ่งของผู้ผลิต และประสิทธิภาพการตลาดไข่ไก่เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 0.55, 1.96 และ 8.30 ต่อปีตามลำดับ 4) ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้ ราคาไข่ไก่ขายส่งและราคาไข่ไก่ขายปลีก มีความสัมพันธ์เชิงคุณภาพระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยราคาไข่ไก่ขายส่งมีผลทำให้ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้และราคาไข่ไก่ขายปลีกเปลี่ยนแปลงตาม

คำสำคัญ ส่วนเหลือการตลาด ส่วนแบ่งของผู้ผลิต ประสิทธิภาพการตลาด ราคาไข่ไก่

* นักศึกษาลัทธิสุตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช giobana_95@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ajchara.pot@stou.ac.th

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช apinya.wan@stou.ac.th

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to analyze 1) the situation of hen egg production and marketing in Thailand 2) the relationship between production factor prices and production costs 3) marketing margin, farmer's share and marketing efficiency and 4) the relationship among egg prices at different levels of the market.

This was documentary research using secondary data from various sources. The data analysis comprised 1) descriptive method to explain egg situation, 2) quantitative analysis using simple correlation analysis, marketing margin, marketing efficiency, unit root test, cointegration test and causality test. The analyzed data were monthly and yearly data from 2003 to 2012.

The results showed that 1) most of egg production was in the central part of Thailand. In the past ten years (2003-2012) the egg production increased at the average of 2.76% per year, 95.00-99.00% of egg production were domestically consumed and the quantity consumed increased at the average of 2.66% per year. 2) There were significantly relationship between production factor prices and production cost which the maximum relationship was corn price and production cost at 90.60%. 3) Marketing margin, farmer's share and marketing efficiency increased at the average of 0.55, 1.96 and 8.30 % per year respectively. 4) There were long run relationship among egg prices at different levels of the market, where wholesale prices affected the change of retail and farm prices of egg in the market.

Keywords: Marketing margin, Farmer's share, Marketing efficiency, Hen egg prices

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ไข่ไก่เป็นอาหารหลักในชีวิตประจำวันเพราะหาซื้อได้ง่าย นำมาประกอบอาหารได้ง่าย ราคาถูกเมื่อเทียบกับอาหารจำพวกโปรตีนชนิดอื่นและเก็บได้นาน อีกทั้งยังมีประโยชน์หลายอย่าง เช่น เป็นโปรตีนที่สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพในการดูดซึมสูงกว่าโปรตีนชนิดอื่น มีไขมัน 6 กรัม และยังให้วิตามินและแร่ธาตุที่สำคัญมีประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น แคลเซียม ฟอสฟอรัส วิตามินเอ วิตามินบี1, บี2, บี3, บี6 และ บี12 ธาตุเหล็ก เป็นต้น (สำนักโภชนาการ กรมอนามัย 2557)

ปัจจุบันการเลี้ยงไก่ไข่ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงเชิงการค้า โดยมีการพัฒนาการผลิตและปัจจัยวัตถุดิบที่ใช้ในการเลี้ยงไก่ไข่ ทำให้มีปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น ใน พ.ศ. 2547 ได้เกิดการระบาดของโรคไข้หวัดนกอย่างรุนแรง ทำให้ปริมาณการเลี้ยงไก่ไข่ในปีต่อมาคือ พ.ศ. 2548 ลดลงเหลือ 29.98 ล้านตัว โดยลดลงจากจำนวน 41.51 ล้านตัวในปี 2547 ถึงร้อยละ 27.78 อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2549–2555 ปริมาณการเลี้ยงไก่ไข่ก็ปรับตัวเพิ่มขึ้นตามลำดับเป็น 41.48 ล้านตัว ในปี 2555 ในด้านสถานการณ์การตลาดไข่ไก่พบว่าเกษตรกรประสบปัญหาด้านการตลาดไข่ไก่ อันเนื่องมาจากความไม่แน่นอนของราคาและสถานการณ์การผลิตไข่ไก่ที่ไม่แน่นอน ทำให้ราคาไม่มีเสถียรภาพ มีปัญหาการขาดอำนาจต่อรองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ตลาดรองรับมีจำกัด และการกระจายผลผลิต นำไปสู่ปัญหาการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับราคา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2556)

ทางด้านราคาไข่ไก่นั้นมีความไม่แน่นอน โดยราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้ ราคาไข่ไก่ขายส่งและราคาไข่ไก่ขายปลีก มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นและลดลงค่อนข้างเร็ว โดยมีสาเหตุมาจากปริมาณไข่ไก่ที่ออกสู่ตลาดขาดความสม่ำเสมอ ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศและการเข้าออกจากรูถักของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ประกอบกับตลาดรองรับมีจำกัด ตลาดส่วนใหญ่เป็นการบริโภคในประเทศซึ่งขาดความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อปริมาณไข่ไก่ที่มีมากขึ้น จนทำให้มีไข่ไก่เกินความต้องการจำนวนมากในช่วงฤดูประกอบกับไข่ไก่เป็นสินค้าเกษตรที่ไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน เมื่อปริมาณการผลิตไม่ได้สัดส่วนกับความต้องการบริโภคไข่ไก่ จึงมักเกิดปัญหาด้านเสถียรภาพของราคาไข่ไก่

โดยหลักการทั่วไปแล้วความต้องการของผู้บริโภคสินค้าเกษตรในตลาดปลายทางและปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดจะเป็นตัวกำหนดราคาในระดับขายปลีกและจะส่งผลกระทบต่อราคาในระดับต่อมาตามลำดับ ประกอบกับตลาดสินค้าเกษตรขั้นปฐมส่วนใหญ่ก็มีลักษณะใกล้เคียงตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่มีอยู่จำนวนมากและมักเป็นเกษตรกรรายย่อยมีอำนาจต่อรองน้อยและต้องเป็นผู้ยอมรับราคาในตลาด จากการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2547) พบว่าร้อยละ 98.71 ของปริมาณไข่ไก่ที่ผลิตได้ขายผ่านพ่อค้าคนกลางและบริษัท มีเพียงร้อยละ 1.29 เท่านั้นที่เกษตรกรขายไข่ไก่ให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งในบางช่วงเวลา ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้กับต้นทุนการผลิตใกล้เคียงกันหรืออาจจะต่ำกว่าต้นทุนการผลิต เกษตรกรจึงประสบกับภาวะการขาดทุนถึงขั้นเลิกกิจการในรายของเกษตรกรรายย่อย

ดังนั้น การศึกษาถึงสถานการณ์การผลิตและการตลาดไข่ไก่ ความสัมพันธ์ของราคาปัจจัยการผลิตและต้นทุนการผลิตไข่ไก่ในประเทศไทย ตลอดจนความสัมพันธ์ของราคาไข่ไก่ในระดับต่างๆ ของตลาดจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน น่าเชื่อถือ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำมาใช้ปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน กำหนดทิศทาง นโยบายและมาตรการในการบริหารจัดการไข่ไก่ทั้งระบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตและการตลาดไข่ไก่ในประเทศไทย
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของราคาปัจจัยการผลิตและต้นทุนการผลิตไข่ไก่
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์ส่วนเหลือการค้า ส่วนแบ่งของผู้ผลิต และประสิทธิภาพการตลาดไข่ไก่
- 2.4 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของราคาไข่ไก่ในระดับต่างๆ ของตลาด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่างๆ การวิเคราะห์ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยนำข้อมูลเกี่ยวกับไข่ไก่ที่รวบรวมได้จากแหล่งต่างๆ มาอธิบายถึงสถานการณ์การผลิตและการตลาดไข่ไก่ในประเทศไทย และการวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ 2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์เป็นข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือนและรายปีระหว่าง พ.ศ. 2546 – 2555 โดยใช้การวิเคราะห์ ได้แก่ สหสัมพันธ์อย่างง่าย ส่วนเหลือการค้า ส่วนแบ่งของผู้ผลิต ประสิทธิภาพการตลาดไข่ไก่ การทดสอบความนิ่งของข้อมูล (unit root test) การหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (cointegration test) และการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (causality test)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์การผลิตและการตลาดไข่ไก่ในประเทศไทยในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2546 – 2555) จากการศึกษาพบว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แหล่งผลิตส่วนใหญ่ของไข่ไก่อยู่ที่ภาคกลางโดยมีจำนวนไข่ไก่คิดเป็นร้อยละ 55.39 ของจำนวนไข่ไก่ทั้งประเทศ รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้คิดเป็นร้อยละ 17.27, 14.70 และ 11.00 ตามลำดับ จังหวัดที่เลี้ยงไข่ไก่มากที่สุด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา รองลงมาคือ จังหวัดนครนายก ชลบุรี สุพรรณบุรี อุบลราชธานี ตามลำดับ ปริมาณการผลิตไข่ไก่ทั้งประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2.76 ต่อปี อัตราการให้ไข่เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 1.10 ต่อปี ปริมาณการบริโภคไข่ไก่ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2.66 ต่อปี ไข่ไก่ที่ผลิตได้ส่วนใหญ่ใช้บริโภคภายในประเทศประมาณร้อยละ 95.00-99.00 โดยมีการส่งออกในลักษณะของไข่ไก่สดและผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ในปริมาณไม่มากนักเมื่อเทียบกับปริมาณการผลิตทั้งหมด ทั้งนี้ปริมาณการส่งออกไข่ไก่สดเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 20.22 ต่อปี ปริมาณการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ส่งออกผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3.55 ต่อปี นอกจากนี้ยังมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ โดยปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 0.64 ต่อปี

2. ความสัมพันธ์ของราคาปัจจัยการผลิตและต้นทุนการผลิตไข่ไก่ วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ใช้ในการผลิตอาหารไก่ที่สำคัญได้แก่ ข้าวโพดอาหารสัตว์ รำข้าว ปลาป่น และกากถั่วเหลือง คิดเป็นร้อยละ 90 ในอาหารไก่ไข่สำเร็จรูป (สหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่แปดริ้ว จำกัด 2556) จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของราคาปัจจัยการผลิตอาหารสัตว์ 4 ชนิดดังกล่าวและต้นทุนการผลิตไข่ไก่โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ผลปรากฏว่า ต้นทุนการผลิตกับราคาปัจจัยการผลิตอาหารสัตว์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยต้นทุนการผลิตมีความสัมพันธ์กับราคาข้าวโพดอาหารสัตว์มากที่สุดถึงร้อยละ 90.6 รองลงมาได้แก่ รำข้าวร้อยละ 87.3 ปลาป่นร้อยละ 76.2 และกากถั่วเหลืองร้อยละ 63.6 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างราคาปัจจัยการผลิตและต้นทุนการผลิตไข่ไก่

	ต้นทุนการผลิต	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	p – value
ข้าวโพดอาหารสัตว์	0.906	0.000*
รำข้าว	0.873	0.000*
ปลาป่น	0.762	0.000*
กากถั่วเหลือง	0.636	0.000*

*ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

3. ส่วนเหลือจากการตลาด ส่วนแบ่งของผู้ผลิต และประสิทธิภาพการตลาดไข่ไก่

3.1 ส่วนเหลือจากการตลาด คือ ความแตกต่างระหว่างราคาไข่ไก่ขายปลีกและราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้ จากการศึกษาพบว่าระหว่าง พ.ศ.2546 – 2555 ส่วนเหลือจากการตลาดไข่ไก่ค่อนข้างคงที่หรือไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยมีส่วนเหลือจากการตลาดมากที่สุดในปี 2549 คือ 0.59 บาท/ฟอง และมีส่วนเหลือจากการตลาดน้อยที่สุดในปี 2547 คือ 0.42 บาท/ฟอง โดยเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 0.55

3.2 ส่วนแบ่งของผู้ผลิต คือ ส่วนแบ่งที่เกษตรกรได้รับเมื่อเทียบกับราคาขายปลีกโดยคิดในรูปของร้อยละ จากการศึกษาพบว่า ส่วนแบ่งของผู้ผลิตระหว่าง พ.ศ.2546 – 2555 มีแนวโน้มสูงขึ้นไม่มากนัก โดยมีส่วนแบ่งของผู้ผลิตมากที่สุดในปี 2554 คือ ร้อยละ 85.23 ของราคาไข่ไก่ขายปลีก และมีส่วนแบ่งของผู้ผลิตน้อยที่สุดในปี 2546 คือ ร้อยละ 71.00 ของราคาไข่ไก่ขายปลีก โดยเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 1.96 ต่อปี

3.3 ประสิทธิภาพการตลาดไข่ไก่ คำนวณจากราคาไข่ไก่ขายปลีกหารด้วยส่วนเหลือจากการตลาด จากการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการตลาดไข่ไก่ระหว่าง พ.ศ. 2546–2555 มีแนวโน้มเพิ่มอย่างมาก โดยประสิทธิภาพการตลาดมากที่สุดในปี 2554 คือ ร้อยละ 708.33 และมีประสิทธิภาพการตลาดน้อยที่สุดในปี 2546 คือ ร้อยละ 377.35 โดยเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 8.30 ต่อปี ดังตารางที่ 2

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

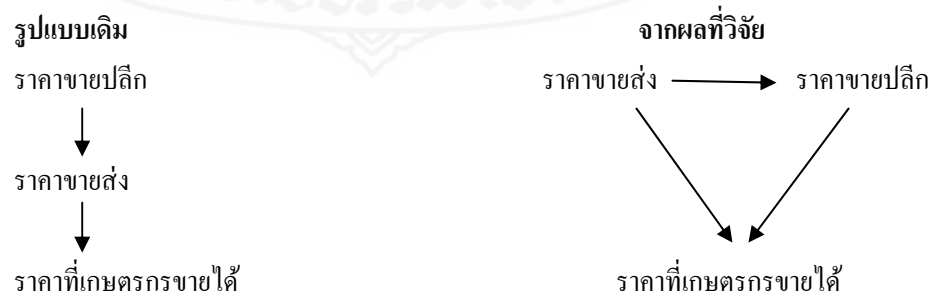
ตารางที่ 2 ส่วนเหลือการค้า ส่วนแบ่งของผู้ผลิต และประสิทธิภาพการค้าไข่ไก่ พ.ศ. 2546 -2555

พ.ศ.	ราคาไข่ไก่ ขายปลีก (บาท/ฟอง)	ราคาไข่ไก่ที่ เกษตรกรขายได้ (บาท/ฟอง)	ส่วนเหลือ การค้า (บาท/ฟอง)	ส่วนแบ่งของ ผู้ผลิต (ร้อยละ)	ประสิทธิภาพ การค้า (ร้อยละ)
2546	2.00	1.42	0.53	71.00	377.35
2547	2.57	2.15	0.42	83.66	611.90
2548	2.74	2.24	0.53	81.75	516.98
2549	2.29	1.70	0.59	73.95	388.13
2550	2.43	1.92	0.51	78.94	476.47
2551	2.72	2.23	0.49	81.99	555.10
2552	2.78	2.27	0.52	81.46	534.61
2553	2.99	2.54	0.45	84.92	664.44
2554	3.40	2.90	0.48	85.23	708.33
2555	2.90	2.39	0.51	82.32	568.62
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	5.10	7.88	0.55	1.96	8.30

4. ความสัมพันธ์ของราคาไข่ไก่ในระดับต่างๆ ของตลาด ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้ ราคาไข่ไก่ขายส่ง และราคาไข่ไก่ขายปลีก

ผลการหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (cointegration test) พบว่าราคาไข่ไก่ทั้ง 3 ระดับมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนผลการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (causality test) ของราคาไข่ไก่ทั้ง 3 ระดับ พบว่า ราคาไข่ไก่ขายปลีกมีผลต่อราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้แต่ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้ไม่มีผลต่อราคาไข่ไก่ขายปลีก ส่วนราคาไข่ไก่ขายปลีกไม่มีผลต่อราคาไข่ไก่ขายส่งแต่ราคาไข่ไก่ขายส่งมีผลต่อราคาไข่ไก่ขายปลีก และราคาไข่ไก่ขายส่งมีผลต่อราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้แต่ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้ไม่มีผลต่อราคาไข่ไก่ขายส่ง ดังตารางที่ 3

ดังนั้นราคาไข่ไก่ขายส่งจึงมีผลทำให้ราคาไข่ไก่ขายปลีกและราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้เปลี่ยนแปลงตาม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้กับราคาไข่ไก่ขายส่งและราคาไข่ไก่ขายปลีก

ความสัมพันธ์			F - statistic	P - value
P_r	P_f	→	7.69019	0.0007*
P_f	P_r	→	2.10259	0.1269
P_r	P_w	→	0.21321	0.8083
P_w	P_r	→	3.54684	0.0321*
P_w	P_f	→	12.3666	1.E-05*
P_f	P_w	→	1.78849	0.1719

หมายเหตุ : P_r หมายถึง ราคาไข่ไก่ขายปลีก

P_w หมายถึง ราคาไข่ไก่ขายส่ง

P_f หมายถึง ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. สถานการณ์การผลิตและตลาดไข่ไก่

สถานการณ์การผลิตและตลาดไข่ไก่ในประเทศไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2546-2555) จำนวนการเลี้ยงไก่ไข่และปริมาณไข่ไก่เพิ่มขึ้น โดยใน พ.ศ. 2547 ได้เกิดโรคโรควัวบ้าระบาดอย่างรุนแรง ไก่ไข่ถูกทำลายจำนวนมาก ปริมาณไข่ไก่ลดลง ทำให้ราคาไข่ไก่สูงขึ้น เป็นแรงจูงใจให้ในระยะต่อมา เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ได้ขยายกำลังผลิตอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการเปิดเสรีการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์ไก่ไข่ของรัฐบาลใน พ.ศ.2553 ไม่มีระบบการควบคุมปริมาณผลผลิตไข่ไก่ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ปริมาณการผลิตไข่ไก่จึงมีจำนวนมากเกินความต้องการภายในประเทศ ทำให้ราคาไข่ไก่ตกต่ำลงในระยะต่อมา ซึ่งเป็นไปตามการศึกษาการเคลื่อนไหวของราคาไข่ไก่ช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2545-2554) ของอภิวัฒน์ หวังมีชัย (2555) ว่าเป็นการศึกษาเปรียบเทียบกันทั้ง 3 สถานการณ์ คือ ช่วงก่อนที่มีมาตรการจำกัดการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์ไก่ไข่ (ก่อน พ.ศ. 2546) ช่วงที่มีการจำกัดการนำเข้า (พ.ศ. 2546 - 2552) และหลังจากที่มีการเปิดเสรีนำเข้าพ่อแม่พันธุ์ (พ.ศ.2553) สรุปคือคณะกรรมการนโยบายพัฒนาไก่ไข่และผลิตภัณฑ์ (Egg Board) เพื่อดูแลรักษาเสถียรภาพของราคาไข่ไก่ในประเทศไทย การทำงานของคณะกรรมการ Egg Board จะมีประสิทธิภาพในช่วงที่สถานการณ์ปกติ Egg Board กระทำโดยการรักษาระดับการผลิตไข่ไก่ในประเทศไทยให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคของประชาชนในประเทศ ดังนั้นในช่วงสถานการณ์ปกติ ราคาไข่ไก่จึงอยู่ในระดับเสถียรภาพ และมีความผันผวนของราคาไข่ไก่อ่อนนุ่ม หากเกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของอุปทานของผลผลิตไข่ไก่ในประเทศไทย เนื่องจากโรคระบาดหรือภัยธรรมชาติ จนทำให้ผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภคในประเทศ ราคาไข่ไก่จึงเกิดการปรับตัวสูงอย่างรวดเร็ว จนทำให้ผู้บริโภคในประเทศเดือดร้อน ซึ่งถ้าราคาไข่ไก่สูงขึ้นเป็นผลให้ค่าครองชีพสูง ทำให้ พ.ศ. 2553 รัฐบาลต้องเข้ามาแก้ไขสถานการณ์ โดยการเปิดเสรีนำเข้าพ่อแม่พันธุ์ไก่ไข่

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

2. ความสัมพันธ์ของราคาปัจจัยการผลิตและต้นทุนการผลิตไข่ไก่

ความสัมพันธ์ของราคาปัจจัยการผลิตและต้นทุนการผลิตไข่ไก่โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ผลปรากฏว่า ต้นทุนการผลิตกับราคาปัจจัยการผลิตอาหารสัตว์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยต้นทุนการผลิตมีความสัมพันธ์กับราคาข้าวโพดอาหารสัตว์มากที่สุดถึงร้อยละ 90.6 เนื่องจากข้าวโพดเป็นส่วนประกอบหลักของอาหารไก่ไข่สำเร็จรูปถึงร้อยละ 60.0 รองลงมาได้แก่ ราคาวีร้อยละ 87.3 ปลาป่นร้อยละ 76.2 และกากถั่วเหลืองร้อยละ 63.6 จากการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2555) พบว่าต้นทุนการผลิตไข่ไก่ทั้งหมดเป็นต้นทุนค่าอาหารสัตว์ถึงร้อยละ 70.4 ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายในส่วนของการใช้ไก่ไข่มีสัดส่วนในต้นทุนการผลิตที่สูงที่สุด ดังนั้น หากปัจจัยการผลิตอาหารสัตว์มีราคาสูงขึ้นจะส่งผลทำให้ต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูปสูงขึ้นและส่งผลทำให้ต้นทุนการผลิตไข่ไก่สูงขึ้นตามไปด้วย ในกรณีนี้หากผู้เลี้ยงไก่ไข่ใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ผสมเองอาจจะต้องปรับสูตรอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยการเปลี่ยนจากข้าวโพดอาหารสัตว์เป็นปลายข้าวหรือมันเส้นได้ (นพวรรณ ชมชัย 2542) ดังนั้นหากราคาปัจจัยการผลิตอาหารไข่ไก่เพิ่มขึ้นหรือลดลงก็จะส่งผลต่อต้นทุนการผลิตไข่ไก่ไปในทิศทางเดียวกัน

3. ส่วนเหลือการตลาด ส่วนแบ่งของผู้ผลิต และประสิทธิภาพการตลาด

ในระหว่างที่ผ่านมาส่วนเหลือการตลาดไข่ไก่เปลี่ยนแปลงไม่มากนักคือมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีเพียงร้อยละ 0.55 เท่านั้น เนื่องจากไข่ไก่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาต่ำ การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของราคาไข่ไก่จะไม่ทำให้ปริมาณการบริโภคเปลี่ยนไปมากนัก ดังนั้น เมื่อราคาไข่ไก่เปลี่ยนแปลงไปในระยะสั้น พ่อค้าคนกลางจึงยังคงรักษาระดับส่วนเหลือการตลาดไว้เท่าเดิม เพราะไม่ทำให้ขนาดธุรกิจเปลี่ยนไปเท่าใดนัก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีส่วนเหลือการตลาดของไพฑูรย์ รอดวินิจ (2537) ด้านส่วนแบ่งของผู้ผลิตนั้นมีความสัมพันธ์ที่ตรงกันข้ามกับส่วนเหลือการตลาดคือ ในช่วงที่ไข่ไก่มีราคาแพง ส่วนแบ่งของผู้ผลิตหรือส่วนแบ่งที่เกษตรกรได้รับจะมากขึ้นขณะที่ส่วนเหลือการตลาดจะน้อย ส่วนประสิทธิภาพการตลาดไข่ไก่มีแนวโน้มเพิ่มอย่างมาก โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.3 ต่อปี แสดงให้เห็นว่าไข่ไก่มีประสิทธิภาพการตลาดสูงขึ้น เนื่องจากไข่ไก่เป็นสินค้าเกษตรประเภทตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (วิชัย เศรษฐพัฒนานันท์ 2553) ซึ่งเป็นตลาดที่สร้างทางเลือกให้กับผู้บริโภค คือ มีไข่ไก่ที่ทดแทนกันได้เป็นอย่างดี และมีผู้ผลิตจำนวนมาก นอกจากนี้การแข่งขันทำให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตสินค้า

4. ความสัมพันธ์ของราคาไข่ไก่ในระดับต่างๆ ของตลาด

ความสัมพันธ์ของราคาไข่ไก่ในระดับต่างๆ ของตลาด พบว่า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยราคาไข่ไก่ขายส่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้และราคาไข่ไก่ขายปลีก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสรพสุดา มาสขาว (2548) ที่ได้สรุปไว้ว่าราคาไข่ไก่ขายปลีกเป็นตัวกำหนดทิศทางของราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้และราคาไข่ไก่ขายส่ง เนื่องมาจากเวลาในช่วงทำการวิจัยต่างกัน จึงทำให้สถานการณ์ไข่ไก่เปลี่ยนแปลงไปไม่เหมือนกัน โดยการเลี้ยงไข่ไก่ในปัจจุบันจะทำโดยผู้เลี้ยงรายใหญ่มากขึ้น รวมทั้งการเลี้ยงแบบที่เกษตรกรมีการทำสัญญากับบริษัทที่ประกอบธุรกิจไข่ไก่แบบครบวงจรหรือเอเจนต์อาหารสัตว์ ในกรณีที่เกษตรกรเลี้ยงไข่ไก่แบบประกันราคาหรือทำสัญญากับบริษัท บริษัทเหล่านั้นจะสามารถกำหนดราคาได้ทั้งหมดตั้งแต่ ราคาอาหารสัตว์ ค่าพันธุ์สัตว์ จนถึงราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้ ทำให้สามารถกำหนดราคาไข่ไก่ขายส่งได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้พบว่าราคาไข่ไก่ขายส่งเป็นตัวกำหนดราคาไข่ไก่ขายปลีกและราคาที่เกษตรกรขายได้ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยที่ผ่านมา นอกจากนี้นโยบายเปิดเสรีการนำเข้าแม่พันธุ์ไก่ไข่เข้ามาแบบไม่มี

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ควบคุม ทำให้มีการขยายการผลิต ไข่ไก่มีปริมาณมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ราคาไข่ไก่ตกต่ำลงได้อีกหรือทำให้ราคาไข่ไก่ขาดเสถียรภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกรผู้ผลิต สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับประกอบการตัดสินใจวางแผนการผลิต ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ช่วยให้เห็นถึงสถานการณ์การผลิตและตลาดไข่ไก่ในประเทศไทย ทำให้ทราบวิธีการผลิตไข่ไก่ แหล่งผลิต วิธีการตลาด และระบบตลาดตลาดไข่ไก่โดยทั่วไป เพื่อให้
2. ผู้บริโภค สามารถเข้าใจถึงสถานการณ์การตลาดไข่ไก่ได้ว่าราคาไข่ไก่ขึ้นลงเพราะเหตุใด
3. หน่วยงานภาครัฐ สามารถนำข้อมูลใช้ประกอบการวางแผน กำหนดมาตรการและส่งเสริมการผลิตไข่ไก่ให้เพียงพอกับความต้องการใช้ภายในประเทศ ช่วยให้ทราบถึงความเชื่อมโยงของราคาไข่ไก่ในตลาดต่างประเทศ กัน ว่าราคาไข่ไก่ในตลาดใดมีอิทธิพลในการกำหนดราคาตลาดอื่น เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงราคาไข่ไก่ในประเทศ โดยรวม และรัฐบาลสามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดราคา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไข่ไก่

1.1 เกษตรกรสามารถนำผลวิจัย คู่มือโน้มน้าสถานการณ์การผลิตและการตลาดไข่ไก่ในประเทศไทย ราคาปัจจัยการผลิตและต้นทุนการผลิตไข่ไก่ ราคาไข่ไก่ในระดับต่างๆของตลาด ส่วนเหลือการตลาด ส่วนแบ่งของผู้ผลิต และประสิทธิภาพการตลาด เพื่อนำไปตัดสินใจในการลงทุน หรือการเพิ่มผลผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพ

1.2 เกษตรกรผู้เลี้ยงสามารถวิเคราะห์ได้ว่าในสถานการณ์ใดควรขยายกำลังการผลิตและสถานการณ์ใดควรลดกำลังการผลิต เช่น หากในสถานการณ์ที่ราคาต้นทุนการผลิตมีราคาต่ำลงและไข่ไก่เป็นสิ่งที่ต้องการของตลาดนั้น จึงควรขยายกำลังการผลิต หรือหากในสถานการณ์ที่เกิดภาวะไข่ไก่ล้นตลาดหรือเกิดโรคระบาดในไก่ไข่ นั้น ก็ควรที่จะลดกำลังการผลิต เพื่อลดความเสี่ยงภาวะการขาดทุน

1.3 เกษตรกรผู้เลี้ยงที่ต้องพยายามช่วยเหลือตนเองในช่วงราคาไข่ตกต่ำ ผู้เลี้ยงต้องพยายามร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันและสร้างอำนาจต่อรอง เช่น การปลดไก่แก่ เพื่อลดปริมาณไข่ออกสู่ตลาด รวมถึงการประชุมระดมสมองกำหนดทิศทางราคา ตกลงกำหนดราคาที่สหกรณ์ หรือชมรม โดยเริ่มจากราคาไข่คละหน้าฟาร์มก่อนกำหนดราคาไข่เบอร์ต่างๆ และดูว่า ไข่เบอร์ใดมีปัญหา ก็พยายามหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้อยู่ได้ร่วมกัน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

2.1 ภาครัฐไม่ควรเข้ามาแทรกแซงราคาไข่ไก่เพราะจะทำให้กลไกการตลาดบิดเบือนไป ควรปล่อยให้ เป็นไปตามกลไกของตลาด

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุน การวิจัยและพัฒนา เช่น พันธุ์ไก่ไข่ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลด ต้นทุนการผลิต การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยการใช้ไข่ไก่เป็นวัตถุดิบ และศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง โรงงานไข่ไก่แปรรูป

2.3 การรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคไข่ไก่ของคนไทยให้มากขึ้น

2.4 การสร้างความมั่นคงในอาชีพการเลี้ยงไก่ไข่ให้กับผู้เลี้ยงรายย่อย

เอกสารอ้างอิง

กรมการค้าภายใน. (2556). ราคาสินค้าเกษตร. สาระสังเขปออนไลน์ สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2556 จาก

<http://www.dit.go.th/>.

ไพฑูรย์ รอดวินิจ. (2537). การตลาดสินค้าเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

นพวรรณ ชมชัย. (2542). “การให้อาหารและสูตรอาหารไก่ไข่”. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรมปศุสัตว์.

วิชัย เดชะวัฒนานันท์. (2553). อุตสาหกรรมไข่ไก่ของไทยกับตลาดแข่งขันสมบูรณ์. สาระสังเขป ออนไลน์

สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2557 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/>.

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร. (2556). “ปริมาณไข่ไก่กับไข่ไก่และต้นทุนการผลิตไข่ไก่”. สำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สรพรเพชดา มาสขาว. (2548). “การวิเคราะห์การเคลื่อนไหวราคาและความเชื่อมโยงราคาไข่ไก่”. ปริญญาวิทยาสาตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร). ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร. สาขา เศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมาคมผู้ผลิต ผู้ค้าและส่งออกไข่ไก่. (2556). “ราคาปศุสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์”. สาระสังเขป

ออนไลน์ สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2556 จาก <http://www.egg-thailand.com/>.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2547). “วิธีการตลาดไข่ไก่”. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2555). “ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตร”. สาระสังเขปออนไลน์

สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2556 จาก <http://www.oae.go.th/>.

สำนักโภชนาการ กรมอนามัย. (2557). “ประโยชน์ของไข่ไก่”. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2557 จาก

<http://nutrition.anamai.moph.go.th/>.